

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; a pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

K.:

Napačna naziranja o slovenskem vseučilišču.

I.

Dne 17. t. m. sem govoril z g. dr. K. Verstovškom, drž. poslancom gornjegrajskega in šoštanjskega okraja (S. L. S.) o zadevi slovenskega vseučilišča, ki je v zadnjih tednih ponovno postalo predmet diskuzije v slovenski javnosti. Na moja tozadevna vprašanja mi je g. poslanec blagovolil podati sledeča pojasnila:

»Gotovo je, da bo odpor proti slov. fakulteti v Trstu v laških, nemških in vladnih krogih zelo hud. Vsekakor vztrajamo na starem stališču, da nasprotujemo laški tržaški fakulteti kakor sploh laški fakulteti v Primorju. Prepričan sem tudi jaz, da bi pedagoški slovenska fakulteta v Trstu koristila več, nego li v Ljubljani, in uvažujem vaš razlog, da se v Trstu vseučilišče priuči trgovskemu in prometnemu življenju, kar je gotovo naša narodna potreba, in da bi tržaška fakulteta iz tega vzroka bila za Slovence celo večje pomena, nego je sedaj praška. Tudi je nedvomno, da bi tržaško slovensko vseučilišče sila mnogo koristilo slovenskemu življenju na jugu. Imam pa pomislek, da bi severna meja ter vsa Koroška in Štajerska imela premalo dobička od tržaškega vseučilišča, ki bi bilo oddaljeno od severnih Slovencev. Druga dva pomisleka sta taktična. Meni je vse eno, ali stopi vseučilišče v Trstu ali v Ljubljani, glavno je, da ga hitro dobimo — raje nego nič bi celo sprejel v Ljubljani slovensko vseučilišče z nemškimi paralelkami (1) saj sem celo stavil tak posredovalen predlog nemškimi nacionalcem. In končno je mogoče, da nam vlada poreče, da sami ne vemo, kaj hočemo, češ, tu leže kupi še neresenih peticij in resolucij občin, društev itd. za vseučilišče v Ljubljani, sedaj pa zahtevate naenkrat Trst... Razume se pa, da je vse, kar sem vam tu povedal, le moje osebno mnenje, ker nikakor ne morem v naprej vedeti, kako stališče bo v tem vprašanju zavzel naš »Hrvaško-sloven. klub«. Vsekakor se moramo ozirati na važnost Trsta, pa tudi na to, da moramo upoštevati hrvaške člane našega kluba, ki se ne morejo kar nič ogreti za Ljubljano... Tudi dela mnogo preglaiv vprašanje reciprocitete zagrebškega vseučilišča. — V državnem zboru pa je vsled tega nismo utegnili forsirati vprašanja, ker to z ozirom na politično konstelacijo ni bilo ugodno ins mo tudi morali čakati, kaj dosežejo Nemci, ki so v vseučiliškem vprašanju, zlasti pa v zadevi tržaškega laškega vseučilišča, mnogo mešetarili.«

Gosp. poslancu sem za njegova zelo informativna blag. izvajanja tembolj hvaležen, ker se skladajo z mišljenjem mnogih štajerskih in kranjskih Slovencev obeh strank o našem vseučiliškem vprašanju. Žal mi je, da moram konstatirati, da je to mišljenje ne le zelo konservativno, ampak tudi nepolitično in napačno. V naslednjih vrstah prinesem nekoliko odgovora na zgorajšnja izvajanja dodatno k vsebini svoje vseučiliške »spomenice«.

II.

V naši javnosti je razširjeno mnenje: Raje nekaj, nego nič. Tudi če bi nam ga vlada postavila v Riednu ali Podvolčiču, mi bi tako lemlerzansko vsučilišče pozdravili z velikim ve-

seljem za narodno pridobitev in bi od onega dne šteli novo kulturno dobo. Vprašajmo se pa raje, čemu zahtevamo mi visoko šolo? Naša vsučiliška zahteva je zahteva po narodni moči, po ustvarjenju take narodne organizacije kakor so si jo ustvarili Čehi: Mi smo danes narod, ki se izmed avstrijskih najbolj izseljuje, mi smo danes izpostavljeni nemškemu kapitalu in njega notranji kolonizaciji, mi izgubljammo meje, mi nimamo dovolj inteligence, mi nimamo dovolj uradništva, — z eno besedo, mi nimamo niti dovolj odporne sile, da bi se ustavili raznarodovanju, kamoli da bi si ohranjali narodno moč, si izvojevali v šoli in uradu ravnopravnost ali celo da bi uspešno konkurirali s tujim kapitalom, se ustavljati tuji asimilaciji ali celo sebi asimilirati tuje manjšine na svojem ozemlju. Vseučilišče nam mora vzgajati naraščaj, ki se bo učil to delati, česar nam sedaj ne dela niti, ono mora biti temelj našemu narodnemu preporodu v znamenju gospodarske in politične utrditve Slovenstva.

Že na drugem mestu sem dokazal, — in kdor hoče še več dokazov, mu jih rad podam — da se tega nauči naša mladina v Trstu. Ali pa se nauči naša mladina tega tudi kje drugod? Nikdar! Edino Trst je veliko mesto, ki uči po svojem namenu in po svojem bistvu to, kar nam manjka. Ljubljana, za Trstom edino slovensko mesto z 40.000 prebivalci, ni industrijalno mesto. Večina njegovega prebivalstva tvori uradnik, srednji trgovec, obrtnik, malomeščan. Ljubljana nima niti velikomestnega, niti trgovskega, niti industrijskega značaja, ona ima značaj agrarnega mesta, t. j. mesta, zrastlega iz kmetov vsled vsled akumulacije duhovstva, plemstva in male trgovine, v 19. veku tudi uradništva, obrtnišva in malomeščanstva. Tej socialni strukturi mesta odgovarja tudi kulturna kakovost njegove inteligence. To bi sicer za silo zadostovalo za tako vseučilišče, ki bi ne imelo drugega namena in pomena, nego kotiti uradništvo makar do nadprodukcije. Toda to nam — dasi je potrebno — ne zadostuje, nam ne more in ne sme zadostovati. Ljubljanski pravnik bo morda dober pravoslovec, pa slab politikar, slab manjšinski delavec, še slabši narodni gospodar, slabši kolonizator brez podjetnosti, in najslabši kulturnosec in organizator. Vse to pa mora naš inteligent postati. Ljubljansko vseučilišče bi nam sicer bilo več ko nič, pa vseeno premalo. Tak »nekaj« pa, ki ne krije niti desetine potrebe, je slabši kot nič, ker damo vse bodoče uspehe iz rok za navideznega sedanjega. Če dobimo ljubljansko vseučilišče, dobimo tisti nekaj, ki nam bo zaprl nadaljnje uspehe: Tehnike v Trstu, trgovske visoke šole ali kaj takega nam vlada ne bo nikdar dala, razven če zahtevamo trgovsko visoko šolo v zvezi s pravno fakulteto, v obliki novega tipa vseučilišča, kakor so ga letos dobili skoraj Lahi na svoji Revoltelli.

Naziranje: »Bolje vseučilišče v Ljubljani, nego nič« ima pomen: Bolje danes vseučilišče v Ljubljani, nego čez deset let v Trstu. To naziranje pa je narodno škodljivo, proglašam jo naravnost za narodni greh: Še brdiko se bomo kesali, da nismo zahtevali vseučilišča v Trstu — pa če sedaj ne izpregledamo, ko ga še nimamo in je še čas, da popravimo zamujeno, bo zaman vse kesanje, in bomo z fakulteto izven Trsta imeli nadprodukcijo pravištva brez trgovske izobrazbe, brez produktivne ali pa organizalne vrednosti, — trgovske ali tehniške visoke šole pa dobili ne bomo. Ta čas bo kes prepozen.

rodnih. Ko sem se nekaj časa trudoma rinil skozi gnečo, sem zapazil v svojo veliko radost, da se cepi od ceste stranska pot, ki je vodila po temnem jelkovem gozdu tudi proti severu. Na križempotju je stala majhna gostilna, pred njo pa je stala patrolja tretjih huzarjev — ki sem jim bil kesneje polkovnik — in hotela ravno zahajati konje; oficir, šibek in bled mlad mož, ki bi ga bil imel prej za duhovnika, naravnost iz semenišča, kakor za vodjo onih vrazjih ljudi, je stal še med vrati.

»Dober dan, gospod tovariši!« se je glasil njegov pozdrav, ko je videl, da hočem razjahati.

»Dober dan!« sem mu odzdravil. »Poročnik Etienne Gérard, od desetega.«

Videl sem na njegovem obrazu, da me že pozna po imenu. Seveda, vsak me je poznal izza mojega boja s šestimi borilnimi mojstri; a jaz sem gledal, da mu z vsem svojim nastopom preženem takoj vsak strah pred mano, in res se je predstavil brez zadrege:

»Poročnik Duroc od tretjega.«

»Vstopili na novo?«

»Pretekli teden.«

To sem si že mislil po njegovem mlečnem obrazu in po tem, kako zanikerno so sedeli njegovi vojaki na konjih. Toda tudi jaz sem bil izkusil šele pred nedavnim časom, kaj se pravi, če ima učenček veterance pod seboj: zardeval sem, kadarkoli sem moral kaj ukazati možem, ki so bili videli več bitk, nego je bilo meni let, in mnogo laglje bi jim bil dejal: »Če dovolite, se postavimo v red,« ali »kaj mislite, ali ne bi bilo boljše, da jahamo zdaj v trahu?« In zato nisem mislil slabše o mladeniču, ko sem videl, da njegovi ljudje nimajo prave vzgoje; pač pa sem jih pogledal tako, da so se vzravnali poščno v svojih sedlih, preden sem vprašal Duroca:

III.

Prav tako jalov je ugovor: Severna meja ne bo imela koristi od tržaške fakultete. Najprej si predočimo, kakšen dobiček so vseučiliščniki severni meji in narodnim manjšinam sedaj? Še sedaj, ko se šolajo v velikih mestih, ne morejo delati tako, kakor bi morali, ker imamo le peščico takih, ki so se učili manjšinskega dela pri Čehih. Trst bi bila pa prava visoka šola manjšinskega dela. Ljubljanski pravnik ne bo hodil na mejo, tržaški bo pa hodil. Gospodje, bodimo pravični: koliko zanimanja pa je doslej Ljubljana kazala za štajersko in koroško severno mejo? Dotičnih rubrik v »Slov. Narodu« ne bere 99 odstotkov Ljubljančanov. Druga je pa s Trstom. »Edinost« se mnogo več zanima za Koroško nego »Narod« in njeni članki o Koroški so v Trstu in Gorici predmet živahnih diskusij. Sicer je pa Koroška (po bohinjski železnici) Trstu bližja nego Ljubljani in bi ravno ta najbolj ogroženi del severne meje z vseučiliščem v Trstu več pridobil, nego z Ljubljano. Ljutomer, St. Ilj, Slov. Bistrica so pa približno enako oddaljena od Trsta, kakor od Ljubljane, razlike je tri ure vožnje z brzovlakom, gospodarski pa teži vse to na Gradec; Ljubljana ima tu ravno tako malo vpliva, kakor Trst, če pa bo šlo nekoč za trgovsko konkurenco, bo Trst tudi za te kraje merodajnejši. V Ljutomeru in Mariboru bo tržaški trgovec lažje konkuriral, nego ljubljanski prekupec iz tretje in četrte roke. Organizacije tega gospodarskega boja se pa naj vseučiliščniki nauči; — kar je mogoče je v Trstu. Mariborski in prleški dijak bo v Trstu videl več primer, kako naj deluje v svoji demovini, nego se bo naučil v Ljubljani.

Izsek premotivanja ne more biti drugačen: Vpliv vseučilišča je na severno mejo najmanjši, če stoji fakulteta tu ali tam. Vsekakor pa ima tržaška fakulteta poleg svojega velikega vpliva na Trst in Primorje tudi na severno mejo neposredno večji vpliv nego bi ga imelo ljubljansko.

Poleg severne meje je važna pa tudi južna, in pa delo v Kranjski sami. Tu pa postavljam tezo: **Od Ljubljane do Trsta je daleč, od Trsta do Ljubljane pa blizu.** Kdor količaj pozna razmere in ima kaj soli v glavi, ve, kaj to pomeni.

Pozor!!

Te dni začne izhajati v »Dnevu«

„V senci jezuita“

velezanimiv roman, v katerem se nadaljujejo usode glavnih oseb v

„Otroci papeža“!

Amerikanci na Bledu.

Na državni železnici od Solnograda do Trsta se je upeljal 21. avgusta razgledni voz ameriškanske železniške družbe Candian Pacific Railway. S tem je dana potujočemu občinstvu priložnost na najlažji način ogledati in spoznavati naravne lepote teh dežel, skozi katere se vozijo. Način, kako je ameriškanska družba upeljala nove razgledne voze na naši železnici, je prav ameriškanski. Že pred meseci so

amerikanski in angleški listi prinašali popise in podobe najlepših točk v naših alpskih deželah. Veliki plakati so po celem ameriškanskem kontinentu na vseh ladjah te družbe, po Angleškem in ostali Evropi so delali velikansko reklamo za naše dežele kot najlepše kraje v našem cesarstvu. Čuditi se moramo družbi, da je žrtvovala velikansko svoto 2.500.000 K (100.000 ang. funtov) za propagando, da opozori potujoče ameriškanske milionarje na lepoto naših alpskih dežel in obrne tok tujkega prometa tusem. Ta velika svota, izdana za reklamo, pride izključno našemu tujskemu prometu v korist. Zato se smejo dnevi od 17. do 21. avgusta šteti kot začetek nove dobe v tujskem prometu. Družba Canadian Pacific je sklenila z železniškim ministrstvom pogodbo, po kateri smejo družbeni vozovi voziti po nekaterih progah državne železnice, predvsem Solnograd - Trst. Ti razgledni vozovi — 10 — so bili izdelani po ameriškanskih načrtih v Avstriji. Vsak voz ima 22 in pol metra dolgoti (najdaljši vozovi dozdaj so 15 metrov dolgi). Znotranjost vozov je najlepše opravljena. Tla pokrivajo težke preproge, stene pa velika zrcala. Voz ima 32 sedežev, potem oddelek za branje in kadilce z mnogobrojnimi časopisi. Tudi domača lekarna je v vozu. Stenograf, ki zna več jezikov in pisar na pisalni stroj je potniku na razpolago. Najnovejše dnevne novice bodo telegrafičnim potom dolhale redno v voz. Lastni časopis bo izhajal v vozu. Na obeh koncih voza je prostora za 10 oseb, ki imajo prost razgled po okolici, kjer se vozijo. Službo opravljajo ameriškanski uslužbenci. Poseben vodnik, več več jezikov, bo opazoval potnike na lepote pokrajine, skozi katere se vozijo. Ti vozovi se bodo priključili dnevnemu brzovlaku, ki gre z Dunaja v Trst (dolgot 740 km). Vsak potnik, ki se vozi v 1. ali 2. razredu in doplača še 5 kron, sme ostati v razglednem vozu. Z upeljavjo imenovanih vozov se bo število ne samo ameriškanskih letoviščarjev, ki se vozijo v zabavo po Evropi, močno pomnožilo tudi v naših krajih, ampak tudi gotovo število evropskih potnikov. Nedvomno bodo poročila o tem podjetju v tuzemskih in inozemskih novinah zelo ugodno uplivala na razvitek tujkega prometa po naših krajih, kar iz srca želimo.

Dunajski generalni zastop družbe Canadian Pacific je razposlal čez 700 vabil za prvo vožnjo na avstrijskih tleh. Povabljeni so bili zastopniki ministrstva, dežel, mest, tujskih prometnih društev, večjih tu- in inozemskih časopisov. Slavnosti so se začele že 17. avgusta na Dunaju. 19. avgusta so se odpeljali čez Solnograd v Beljak, kjer so spali. 20. avgusta so se od tam odpeljali proti Trstu. Na Bled so došli v torek ob 11. uri. Sprejeli so jih zastopniki dežele dr. Susteršič, poslanca Pogačnik in Piber, župan Rus in drugi in nebroj občinstva. Godba je pozdravila jih z angleško himno. Ko se je vlak ustavil, so jim dekleta v narodnih nošah podajale šopke. Dovoljeno je bilo ogledati si voze od znotraj. Ti so res nekaj posebnega, kakršnih še ni bilo pri nas. Večina je iz voz izstopila in ogledala od daleč jezero. Angleške zastave na kolodvoru in slovenske po vilah so jim vihrale v pozdrav. Blejski pevski zbor je zapel: Po jezeru in Lepa naša domovina. Po preteku četrte ure so se Amerikanci med živio in hura klici odpeljali v Trst. Tam se bodo vozili po morju, prenoče in se odpeljejo 21. avgusta čez Celovec, Ljubno in Seimernik na Dunaj.

spremljevalca, da bi mu bilo nadaljnje izpraševanje v nadlego, sem molčal, dočim je Duroc ustavil vsakega kmeta, ki je prišel po cesti, in ga vprašal po baronu Straubenthalu. Jaz, kot častnik lahke konjenice, sem posvečal vse svojo pozornost okolici; izkušal sem pregledati svet, opazoval smer vodnih strug in ugibal, kje so prehodi. Z vsakim korakom sva se oddaljevala boljbolj od našega taborišča; le daleč na jugu so še zaznamovali lahni sivi oblaki dima stan naših prednjih straž. Proti severu pa ni bilo ničesar več med nami in ruskim zinskim stanom — da, dvakrat se nam je zdelo celo, da vidimo na obzorju bliskanje jekla, in gotovo se nismo motili preveč, ko smo mislili pri tem na kopja plenečih kazakov.

Solnce je pravkar zlatilo široko plan s svojimi poslednjimi žarki, ko smo zajahali po majhnem gričku navzdol in zagledali na svoji desnici vas, na levi pa visoko, mračno graščino, ki je molela strahotno izmed gozdnih jelk.

Duroc se je takoj ozrl. Nedaleč od nas je šel kmet svojo pot, dedec čemerikavega obraza in kuštravih las, ogrnjen z ovčjim kožuhom.

»Hej, ti!« ga pokliče moj spremljevalec, »kako se pravi tej vasi?«

»Arendorf,« odgovori kmet po nemški v svojem barbarskem narečju.

»Potem sem za danes na cilju,« pravi moj mladi tovariš in se obrne nato zopet h kmetu s svojim večnim vprašanjem:

»Ali mi lahko poveste, kje živi baron Straubenthal?«

»Seveda! On je lastnik Strašigrada, ki ga vidite tamle,« odgovori mož, kažoč na temne stolpe, ki so moleli iz jelovega gozda.

Ko je Duroc začul to vest, je planil iz njegovih ust čuden glas, podoben glasu, ki se iz-

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

(Dalje.)

Sinje nebo brez oblaka se je bočilo nad to največje in najnemikavnejšo izmed vseh dežel Evrope, in slepeči, mrzli solčni žarki so ležali po brezmejnih snežnih poljanah. Dih se mi je kadil v ledenem zraku, in tudi Rataplan je puhel paro iz nozdrvi, z brzde pa so se mu obešale ledene svečice. Da ga ogrejem, sem ga pustil iti v miru, jaz sam pa sem bil preveč zatopljen v misli, da bi se bil menil za mravz. Kroginkrog mene ničesar razen brezmejne ravnine, prekinjajoče se le tuintam s skupinami mrkljih jelk ali z gruščami svetlejših mecesnov. Res se je pojavilo zdajpazdaj par koč, toda bilo je šele tri mesece, odkar je šla tod mimo Grande Armée, in vsi veste, kaj to pomeni. Poljaki so nam bili zavezniki; ali od vseh 100.000 mož naše armade je imela proviantne voze samo garda, ostali pa so si morali pomagati, kakor so vedeli in znali. Ni čudež, potemtakem, da nisi videl niti glave živine in da se nikjer ni dvigal stebel dima nad molčječimi kmetijami! Kruta beda je zaznamovala kraje, kamor je bila stopila velika vojska, in bila je celo govorica, da morajo tam, koder je šel cesar s svojimi vojniki, še podgane gladu pocrkati.

Proti poldnevni sem dospel v mestce Saalfeld; pot me je vodila zdaj po cesti v Osterode, kjer je prežimoval cesar in kjer je bil glavni stan sedmih divizij infanterije. O naglici seveda ni bilo več govora, kajti po cesti je mrgolelo vozov kolesnic in kanonov rekrutov in ma-

1 Francoska vojaška akademija.

POLITIŠKA KRONIKA.

Admiral Skrydlov o avstrijski mornarici. Poročevalec »Neue Presse« je imel te dni razgovor z znanim ruskim admiralom Skrydlovom in ga je naprosil, naj poda svoje mnenje o avstrijski mornarici. Admiral Skrydlov se je izrazil, da dobro pozna avstrijsko mornarico iz skupne akcije pri Kreti in lahko z mirno vestjo reče, da so avstrijski mornarji naravnost izborni izveščani v vseh stvarih. O modernih oklopnih tipa »Viribus Unitis« se je izrazil, da so višek dosežanje tehnike. Poročevalec »Presse« ga je nato še opozoril na zadnje vesti o zaroti proti ruskemu carju. Admiral Skrydlov je nato odgovoril, da so vse te vesti popolnoma izmišljene. Obsedeno stanje v Kronstatu je proglašeno že od l. 1905 in tudi še ne bo tako kmalu preklicano. Kar se tiče zgradbe nove ruske bojne mornarice je Skrydlov mnenja, da bo Rusija pri tujih državah naročila le vzorce, dela pa večidel izvršila sama.

Evharistični kongres na Dunaju. Dunajski nadškof Nagl je poslal te dni na predsedstvo avstrijske poslanske zbornice pismo, v katerem pozivlja poslance rimsko katoliške veroizpovedi, da se polnoštevilno udeležijo evharist. kongresa na Dunaju. Rusinski katoliški poslanci so sedaj na zbornično predsedstvo radi tega pisma vložili energičen protest. Poslanec dr. Konstantin Lewicky je izjavil, da se čuti vsled tega pisma razžaljenega ker se vabijo na kongres samo poslanci rimsko-katoliške, ne pa tudi grško- ali armensko - katoliške veroizpovedi.

Črnogorsko-turški konflikt. Kakor poročajo listi, je sklenil turški ministrski svet podvzeti na Cetinju energične korake in opozoriti vevlasti na vojno razpoloženje v Črnigori, na upadanje v turški teritorij in razdelitev orožja med krščansko prebivalstvo na meji. Skadrski valj in obmejni poveljnik sta dobila nalog, da se z vso silo upre vsaki invaziji Črnogorcev.

Nova kabinetna kriza v Turčiji. Po tridnevni ministrski dobi je sedanji notranji minister Hilmi paša podal svojo demisijo in sicer radi tega, ker je bil odločno proti temu, da bi se nekateri mladoturški valjji nadomestili z drugimi. Sploh vladajo v kabinetu Mukhtar-paše med ministri precejšnja nesoglasja, in je težko upati, da bi se sedanja vlada vzdržala dalje časa na krmilu. Na eni strani nesoglasja v kabinetu, na drugi strani Albanci s svojimi preglavicami, na tretji Bolgari in Črnogorci. Stališče sedanje vlade je v resnici težavno, ker ima izvesti velike naloge. Položaj se je v zadnjem času tako poostiril, da ni popolnoma izključeno, da poda Mukhtarjev kabinet v najkrajšem času celokupno demisijo. Notranjim ministrom bo najbrže imenovan Albanec Ali Rizza bej.

DOPISI.

Iz Središča. Proslava 25letnice »Edinosti« in z njo združena sokolska slavnost v nedeljo 25. t. m. je našemu kaplanu trn v peti, zato je zbral cel spodnještajski klerikalni aparat skupaj, da priredi isti dan in ob isti uri v Obrežu pri Marčecu politični shod. Ali upa dobiti poslanec Ozmec toliko klerikalnih backov skupaj, da bo z njimi Obrežanom oni del Drave, ki njihova polja uničuje, »zaborala«? Klerikalni otroci, iz srca vam privoščimo te Vaše »zavedne« ljudi, ker vemo, da se zanje bojite. Sokolska telovadba in sokolsko slovansko čuvstvovanje bi uplivalo tudi na možgane Vaših kimovcev in jih vnelo za idejo sokolstva. A potem bi bila vaša čukarija fuč! Zato vaš strah! Vi napredni Obrežani in drugi okoličani, od blizu in daleč, ki poznate Središče in njegovo gostoljubnost, pa pridite mnogobrojno na našo slavnost, da v mogočnem številu manifestiramo proti klerikalnemu nasilju in naredimo trdno bratsko vez za narodni napredek!

Iz Središča. Bralno društvo »Edinost« in telovadno društvo »Sokol« v Središču priredita v nedeljo 25. avgusta ob 3. uri popoldne v gornjem gaju veliko ljudsko slavnost. Marširko se pri nas še živo spominja lanske sokolske slavnosti; ni še bil takrat središki Sokol rojen, a sedaj — čez leto dni — nastopi na istem

trga lovca, kadar se nenadoma pojavi pred njim zasledovana žival. Fant se mi je zazdel v tistem trenutku kakor nor — oči so se mu valile semtertja, obraz mu je prebledel kakor smrt in črta gneva mu je izpačila lice tako zelo, da se je kmet prestrašen umeknil.

»Zakaj pa pravite gradu Strašigrad?« ga vprašam jaz.

»Oh, zato, ker ga imenuje tako vsa okolica. Ljudje že vedo, zakaj so mu dali to ime. Hude reči so se godile teh štirinajst let, odkar gospodari gradu najslabši človek na vsem Poljskem.«

»Nemara je sam Poljak?« pripomnim jaz.

»Oho! Takšna sodrga se vendar ne rodi na Poljskem!«

»Francoz?« povpraša Duroc hlastno.

»Pravijo, da.«

»Rdečelas?«

»Kakor ogenj!«

»Vraiment!« vzkligne zdajci tovariš Duroc, in trepet ga izpreleti po vsem telesu. »Roka Previdnosti me je privedla semkaj; kdo pravi, da ni več pravice na svetu? Hitiva, monsieur Oérad, da priskrbim moštvu kvartir in opravičim nato svojo lastno zadevo.«

Izpodbodel je konja, in preden je minilo deset minut, smo se ustavili pred neko gostilno, kjer so imeli njegovi vojaki ostati čez noč. Vse te reči pravzaprav niso bile moja skrb, in zato si nisem bogve kako belil glave z njimi. V Rossel je bilo sicer še precej daleč, a sklenil sem vseeno, jezdit čez dan še par milj, češ, morda me privede slučaj do kake kočice ali skednja, kjer najdem z Rataplanom zavetje. Zvrnil sem torej kozarec vina in sem ravno spet zajahal konja, ko prihitel Duroc brez sape in mi položil roko na koleno.

(Dalle.)

prostoru prvič javno. Razun njega nastopijo tudi bratska društva iz Varaždina, Maribora, Ljutemera, Ptuj in Ormoža. Nastopi tudi središki sokolski naraščaj z zastavicami in palicami. Svira priznana izvrstna središka narodna godba pod vodstvom g. Serajnika. Petje pod vodstvom g. Paniča. Zraven izvrstnih pijač in jedil bo priskrbel veselilni odsek za razne zabave, da ne bo duša žalostna.

DNEVNI PREGLED.

Našim cenjenim naročnikom na znanje. Včerajšnja številka »Dneva« je za naše vnanje naročnike zakasnela vsled nepričakovanih tehniških ovir. Toliko na znanje.

Zopet poštna uprava. Dogodil se je slučaj, da naš zvesti naročnik »Dneva« ni prejel cel teden lista, dasi smo mu ga redno pošiljali. Na reklamacije se je sam prepračil, da je krivda pri poštni upravi. Prosimo pošto ravnateljstvo, da preskrbi za večjo točnost dostavljanja — posebno v letovislihih.

Klerikalnih advokatov nečedni lov za tožbami. Z velikim veseljem poroča »Slovenec« kot odmev občinskih volitev v Mostah, da se je »knjigovez Albert Feldstein« na volišču obregnil tudi ob — klerikalnega poslanca Mihaela Dimnika, ki je Feldsteina nato tožil zaradi razžaljenja časti. Pri razpravi je moral Feldstein plačati 10 K za društvo za varstvo otrok in 25 K stroškov tožbe, »Slovenec« še zlobno pristavlja: »Moščanske volitve bodo Feldsteina, kakor kaže, precej vnelale.« K tej razpravi se nam poroča sledeče: Feldstein je dejal na dan volitev poslancu Dimniku, ki je bil tudi v Mostah pri volilni agitaciji: »No, najboljši »kunj« od vseh je pa še Dimnik.« Za vse to se Dimnik ni mnogo zmenil. Te besede je pa slišal tudi dr. Pegan, ki je Dimnika opozoril, da je to žaljivo. Tudi zato se Dimnik ni mnogo zmenil. Dr. Pegan je pa poklical pri sebi ves dogodek notiral. Nato je pregovoril Dimnika, da mu je dal dovoljenje za tožbo v njegovem imenu. Pegan je poslancu Dimnika tudi opozoril, da ga to ne bo nič veljalo in ne bo imel nič sitnosti. »Tožbo in vse bode že on preskrbel, potreba bo iti edino plačati.« — Feldstein je šel nato sam po tej aferi k Dimniku in mu dejal, da ni mislil nič hudega in žaljivega in ga prosil, naj od tožbe odstopi. Dimnik mu je dejal, da ga ne toži on, temveč dr. Pegan in da se on ne zanima za to stvar. Iz vsega je razvidno, da je bilo dr. Peganu vsekakor veliko do tožbe. To je politična strast. Deželni odbor nikoli igra torej pri volitvah policaja morale. Očitno je, da je tožbo provociral edino dr. Pegan, potem se pa skriva za hrbet kmeta. To je vedno pri klerikalcih; če se sramujejo svojih dejanj, pa se skrijejo za pleča drugih. Sramotno ovaduštvo jim je vedno pri srcu. Pred obravnavo Pegan ni hotel slišati od poravnave, le od obravnave, samo da se odere slovenskega obrtnika. Ta slučaj nam jasno kaže, klerikalno moralo in dejanja njih krščanskega usmiljenja.

Klerikalni socialni - demokratski kompromis. Ivan Mauser se namerava sedaj za nekaj časa preseliti na sodišče, ker ima tankal zelo mnogo opravka. V zadnjem času je otvoril na svojem stanovanju nekaj ovaduški biro, za kar je najel celo vrsto tercialk, ki preže kakor volkovi na ljudi in prisluškujejo, če se bo kdo drznil kaj reči zoper »oberžupana« Mauserja. Mauser je znan kot dober »Streithansl« in komaj čaka, da zamore koga pred sodiščem oškodovati ga par kronic. Ker se njegovi sosedi nočejo več z njim prepirati, se je začel sedaj tožbariti s svojimi ožjimi pristaji. Pri zadnjih občinskih volitvah v Mostah je marsikje padla kaka nepremišljena beseda, ker so bili volilci zelo razburjeni; Mauser se je seveda takoj zatekel k sodišču in sedaj preganja celo svoje pristaje. Če bo s svojim denuncijantskim postopanjem kaj dosegel, je seveda drugo vprašanje.

Dr. Rybaf, blejski sokolki zlet in »Slovenec«. Dr. Rybafu se gotovo ne more očitati sovraštva do kranjskih klerikalcev niti ljubezni do kranjske narodno - napredne stranke. Kot voditelj tržaških Slovencev je zastopnik strogo narodne politike in kot tak lahko čisto mirno in objektivno presoja dogodke, ki se dogajajo pri nas in vzbujajo zanimanje tudi preko mej politično otrovane Ljubljane. Dne 13. t. m. je prinesel »Slovenec« povodom predstoječega Sokolskega zleta na Bled znani zloglasni članek proti slovenskemu Sokolstvu, članek, ki je imel po svoji protinarodni, da naravnost izdajalski vsebini edino v »Cirilmetodariji« svojega predhodnika. Cisto razumljivo je, da je moral ta napad na slovensko Sokolstvo »vzbuditi ogorčenje in zaničevanje v slehernem zavednem Slovencu, posebno pa med onimi, ki bijejo neizprosno boj za svoj obstanek in svoje pravice in vidijo v sokolstvu sredstvo za mogočno okrepitev svojega naroda. Na sijajno uspelem blejskem sokolskem zletu je radi tega dr. Rybaf spregovoril par odkritih in jasnih besed kot odgovor na protinarodni »Slovenec« članek. Nam je jasno, da je Rybaf govoril na Bledu zgolj kot Slovenec, da liberalizem ali pa sovraštvo do klerikalne stranke s tem govorom ni mogoče ničesar opraviti. Drugače »Slovenec« in njegovi uredniki, ki so mesto stvarnega odgovora skovali sedaj proti dr. Rybafu sledeči naravnost ostudni napad, ki prica, da so Rybafve besede opravičeno zadele v živo: »Dr. Rybaf je sicer dokaj prijeten dečko. Ob bolj hladnem letnem času — takole od oktobra do maja — je tudi zelo dostopen za srednjeevropske nazore. Ko pa pridejo vroči meseci, takrat pa vzkipi, obleče sokolsko srjaco in s to srjaco pridejo tudi sokolske manire in sokolska modrost. Če hodi na Kranjsko, naj pusti sokolske manire v Trstu in naj ne izziva in žali ogromne večine slovenskega prebivalstva kranjske dežele. Če pa celo hoče nauke dajati kranjskemu ljudstvu in kranjskim županom, ki so kazali njemu nasproti vselej skrajno gostoljubnost, je to — najmilejše izraženo — predrznost. Kranjska, ki je v taboru Slovenske Ljudske Stranke, odklanja to predrznost uljudno, a odločno! Naj

si gospod Rybaf to zapomni in zlasti tudi, da Kranjci nismo vajeni, mirno prenašati provokacij, četudi prihajajo od tržaškega Sokola.« O okusnosti tega napada ne bomo razpravljali, še manj pa o »užaljenosti« slovenskega prebivalstva radi Rybafvega govora. Če bi bil slovenski narod res takega naziranja, kakor trdi »Slovenec« bi bilo boljše, da zgine z zemeljskega površja. A Rybaf je govoril vsem iz srca in tudi klerikalcem samim, ki skušajo sedaj svojo sramoto prikriti z umazanimi, osebnimi napadi.

Užaljeni, hudo užaljeni. Slovenski klerikalci so pričeli sedaj igrati pred dr. Rybafem vlogo užalencev. Nam se zdi, da napada vsled Sokolov klerikalce že blaznost. Zato govorijo sedaj o »izzivanju« — »predrznosti« — »provokaciji« — »izjavi« in »dvoumnosti«. Nesramna provokacija je bil napad »Slovenca« na zlet Sokolov na Bled in še nesramnejša provokacija so bila blatenja Sokolov po »Slovenca«, ki so jih ponatiskovali potem nemški listi. Kako morejo potem take izdaje še govoriti o izzivanju in provokacijah in zahtevati kakih izjav?

Uradno poročilo Č. O. S. o izidu sokolskih tekem v Pragi. Za prvenstvo se je udeležilo 37 telovadcev, med njimi 8 Slovencev. Prvi je Vidmar z 95.87%, tretji Fuchs, ostali Slovenci so med 13—31. Tekme v višjem oddelku se je udeležilo 30 vrst, med njimi 4 slovenske, ki imajo 4., 7., 22., (gorenjska) in 27. (tržaška) mesto. Vrsta ljubljanske župe je dosegla 79.05 odstotkov, vrsta župe Ljubljana I. 78.—%. Tekme vrst v nižjem oddelku se je udeležilo 298 vrst, med temi 6 slovenskih. Prvo mesto v tej tekmi je dosegla med slovenskimi vrsta župe Ljubljana I., drugo mesto vrsta ljubljanske župe, potem slednji: goriška, gorenjska, novomeška in idrijska. Med vsemi 198 vrstami ima župa Ljubljana I. 6 mesto z 90.50%, ljubljanska pa 7 mesto. — Pri tekmi posameznikov v višjem oddelku so prvi zmagovalci: Czada, Svoboda Svatopl., Vidmar Stane, Fux. V nižjem oddelku so med Slovenci prvi zmagovalci Šumi Peter, (Ljubljanski Sokol) z 94.38%, Logar Ivan (Sokol I.) z 93.75%, Svetlič Nande (Sokol I.) z 92.50%, Šavnik Bruno (Gorica) z 92.50%. Med vsemi je Šumi v skupini 17—23. Logar v skupini enakih med 25—31. Svetlič v skupini med 50—61. — Uradne ocene laskavo omenjajo slovenske tekmovalce. Jako dober tekmovalni material so postavili tudi Rusi n. pr. Tifliska vrsta je dosegla v nižjem oddelku med vsemi prvo mesto z 93.02%. Na Ruskem Sokolstvu vzadnjih časih zelo hitro raste in ni več daleč čas, ko bodo Rusi najresnejši tekmovalci za prvenstvo na mednarodnih tekmah. Slovenci smo lahko ponosni na tak izid tekme, bodimo ponosni na svoje tekmovalce, mirni in neovirani razvoj našega Sokolstva podpirati pa bodi sveta in glavna dolžnost vsakega Slovenca, sleherne Slovenke.

Slovenska zveza ima na štajerskem sledeče člane, oziroma članice: Janeza Jurkoviča v Šmarju, Angelo Šubert v Rajhenburgu, Antonijo Štupica v Mariboru, Ano Wessner v Trbovljah, Josipino Wessner v Ljutomeru in Emo Razlogovo v Ptuj — To je vse »dobro misleče« učiteljstvo na štajerskem. Kako dobro se mora počutiti gospod ravnatelj Jurkovič v tem častitljivem zboru — skoro bi rekli: tercialk?

Z Bleda. Pri sprejemu Amerikancev na Bledu so nekatera dekleta v narodni slovenski noši pozdravljala izletnike tuje: Heil. To seveda niso bile slovenska dekleta; ampak Nemke preoblečene v narodno nošo. Aranžerji takih sprejemov naj prihodnje pazijo in dotične primerno podučijo, kako se imajo obnašati, da ne bodo delale sramote slovenski peči in avbi na domačih tleh.

Kaj bo s štajerskim deželnim zborom? V nedeljo 18. t. m. so klerikalni deželni poslanci na raznih krajih govorili tudi o štajerskem deželnem zboru. V Sv. Štefanu pri Šmarju sta govorila Vrečko in dr. Jankovič. Oba sta izrazila mnenje, da bodo klerikalni poslanci boj v Gradcu nadaljevali in da pride najbrže do razpusta deželnega zbora. Dr. Korošec pa je v Vrhu pri Zalcu izrekel mnenje, da pogajani dozdaj še sploh bilo ni. Očividno so se torej zadnji pravni poskusi izjalovili in je računati z razpustom deželnega zbora. Da bi prišlo septembra do kakega zasedanja, je skoro izključeno. Razpust pa se tudi ne bo izvršil sedaj, ampak menda šele po novem letu.

Ilustracija razmer ljudskoškolskih učiteljev na Kranjskem. Marija Sirk, ljudskoškolska učiteljica na Golem je izročila sredi meseca svečana državnemu pravdnistvu neko pismo, ki jasno ilustrira razmere, v katerih živi slovenski učitelj v marsikaki občini blažene dežele kranjske. Žv dokaz, kako daleč je še naše kmečko ljudstvo tuintam od prave izobrazbe. Gori imenovana učiteljica je imela priliko, da je na lastne oči gledala in uživala toplo in odkritosrčno ljubezen našega kmeta do ljudskega učitelja, tisto ljubezen, ki je, kakor pravi Cankar, »tako velika, da je sovražstvu podobna«. To nenaravno sovražstvo podobno ljubezen ji je pa razodel pismeno, neki kmet in sicer na tako drastičen in brutalen način, da se je morala borna odgovoriteljica kmečkih otrok zeteči k državnemu pravdnistvu. Dotično grozljivo pismo, polno najbolj robatih psov in pretenj se je pripisalo v greh, zidarju Francu Golobu iz Klade pri Želminjah. Obdolženec je stal večerj pred tukajšnje deželno sodnijo, a je odločno zankaval, da bi on pisal dotične pretnje. Dasi pada na obdolženca sum, ker je učiteljica Marija Sirk malo pred inkriminiranim dejanjem kaznovala v šoli zaradi neposlušnosti Golobove otroke, vendar se je morala včerajšnja razprava preložiti, ker se poklicani sodnijski izvedenec ni mogel po momentanem izvidu izreči za sigurno provenienco grozljivke pisma. — Dejstvo samo, da prihajajo taki rovtarski slučajji pred sodnijo je dovolj žalosten slučaj za današnje kulturne razmere na Kranjskem.

Sad slabe tovarišije. Dvajsetletni sin pismo- noše v Poljanah Franc D. je opravljal tekem zadnjih let mesto bolehnega očeta službo pis-

monoše. Revnega fanta je pa blesk denarja, ki ga je raznašal okoli omamil in je začel denar spravljati v svoj žep. Poštna aspirantinja v Poljanah je opazila nerednosti, ki so se dogajale tekom letošnjega leta in ga prijavila orožnikom. Obdolženec je priznal, da je pomeveril več vsot v skupnem znesku 369 K 10 h, ki jih je večinoma zaigral v prepovedanih igrah. Za ta greh bo moral delati dvomesečno pokoro v deželni ječi.

V. narodno zbirko v spomin 20. septembra 1908 padlim ljubljanskim žrtvam priredi dne 20. sept. t. l. »Klub slovenskih naprednih akademikov v Celju« po Spodnjem štajerskem. Nabrana svota se razdeli ob novem letu v izključno narodne namene. Vsakdo naj položi ta dan svoj obol na oltar domovini. Naj se blagovolijo klubu prijaviti vsi oni, ki bi bili pripravljeni letos privrkat v svojem kraju prevzeti nabiranje prispevkov.

Izrabljanje obrtništva v politično reklamo. Iz Celja se nam piše: Na Ljubnem imajo tamošnji obrtniki vsako leto na Rokovo slovesno skupno mašo. Imeli so jo tudi letos dne 16. t. m. To priliko je porabil dr. Verstovšek in jih je po maši spravil na shod, na katerem jim je slikal svojo ljubezen do obrtništva. Nazadnje pa jim je napisal resolucijo, v kateri se sumničijo razni »gospodje« od narodne stranke, da hočejo širiti v snujoči se obrtniški organizaciji liberalno strankarstvo. To je seveda — milo rečeno — neprimerno sumničnje, zakaj baš voditelji narodne stranke so se odločno izrekli za strogo nepolitichnost obrtniške organizacije, ki naj obsega vse spodnje štajersko slovensko obrtništvo brez razlik političnega mišljenja.

Javen shod o »Razmerah na Hrvatskem« se vrši danes zvečer v Sokolovi dvorani »Narodnega doma« v Trstu. Začetek ob 8. zvečer.

Olomuški kapitelj pred sodiščem. Čiški list »Pozor« piše o zanimivi tožbi, ki jo je vložil bivši tajnik olomuškega kapitelja Ludvig Cigna pred tamšnjo sodnijo. Bivši tajnik zahteva od kapitelja, da mu povrne škodo in stroške, ki jih je imel tekom svoje živčne bolezni, katero si je nakopal v kapiteljski službi. V tej tožbi navaja Cigna zelo čedne stvari. Trdi namreč, da so krivi njegove živčne bolezni nekateri duhovni gospodje olomuškega kapitelja, posebno pa kanonika Holy in Klug, ki so z njim zelo nečloveško ravnali in ga silili na prepovedana in nepostavna dejanja. Tako so ga n. pr. silili, da bi falzificiral zapisnike in ko se je temu upiral, je prišlo čisto do burnih scen in prizorov. Nadalje obdoljuje Cigna kapitelj, da so krivi statistični izkazi glede prejemkov in izdatkov. Pravi, da je bilo na raznih dohodkih zamočeno najmanj 600.000 K; na državnih papirjih do 200.000 K, na raznih fondih 400.000 K in da nekateri fond sploh niso bili davčnemu uradu prijavljeni. Ako so te trditve Cigne resnične, bomo doživeli senzačni škandal izza zidov dosedaj visokočislanskega olomuškega kapitelja.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. dr. Iv. Dimnik, odvetnik v Krškem, K 10 iz poravnave neke kazenske zadeve. Pok. dež. sodni svetnik v Gorici g. Karol Fiegl je volil C. M. družbi za njen vrtec v Pevmi K 200. Vsoto je poslal zdravnik g. dr. Ernest Dereani, kateremu jo je izročil g. dr. Jos. Stanič, odvetnik v Gorici. Gdč. Marica Vranjek, učiteljica pri Sv. Martinu je nabrala na svatbi svojega brata g. Jankota in gdč. Pepce Pečnikove v Kranju K 9. Z jezikovne meje v Hočah je poslal gospod gostilničar Gselman K 6 narodnega davka. G. Matija Marinček, c. kr. notar v Trzinu, je poslal K 20 po naročilu g. Janeza Rozmana, posestnika v Zvirčah, kateremu g. dr. Triller, odvetnik v Ljubljani, v neki kazenski zadevi ni nič računal. Hvala!

Aviso. Vojaška uprava kupi za Gradec 1300 centov sena, za Ljubljano 1100 centov sena, 500 centov nastelje in 200 centov slame za blazine. Za Pulj 500 centov slame za blazine. Nakup se vrši 31. avgusta 1912 pri vojaškem preskrbovališču v Ljubljani. Kolekvarne ponudbe se morajo predložiti do 9. ure popoldne pri vojaškem oskrbovališču v Ljubljani, kjer se lahko vidijo tudi natančni pogoji in kupne cene. Istotako se lahko izve o pogojih in kupnih cenah v vojaških preskrbovališčih v Gradcu, Mariboru, Ljubljani, Gorici, Trstu in v Pulju. Izdano od Intendence 3. kora.

Premije za pogozdovanje golčav. Vsled sklepa XIX. občnega zbora z dne 7. julija 1896 kranjsko-primorskega gozdarskega društva v Ljubljani razpisujejo se premije po 20 K ali po 40 K za uspešno pogozdovanje golčav kmečkega posestva pod sledečimi pogoji: 1. Pogozdovanje mora biti leta 1911 ali 1912 izvršeno ter mora pogozditev obsežati najmanj 0.56 = 1 oral. 2. Vrsto lesa in sadik izbere si lahko posestnik po svoji volji, samo morajo biti sadike za krajevne razmere ugodne; nikakor pa ne sme dajava med sadikami več kot 1.50 m obsežati. Posestniki, kateri hočejo za premije prositi, morajo svoje prošnje najdlje do konca junija 1913 pri kranjsko-primorskem gozdarskem društvu v Ljubljani vložiti, ter v istih navesti politični okraj, davčno občino, številke parcel in približne ploskovne mere pogozdenega zemljišča. Pogozdovanje prosilcev pregledalo in presodilo se bo v jeseni 1913. l. morda nastali pomanjkljaji pri pogozditvi se lahko spomladi nečenege leta popravijo. Premije priznava in prisloja predsedništvo omejenega društva, ter bo isto dovoljevalo premije ali pa v gotovih slučajih tudi samo priznalne diplome razdeljevalo.

Nenavadno maščevanje. V Karlovcu na Hrvatskem se je prošle dni mnogo govorilo o nenavadnem maščevanju neznanih ljudi proti Franju Potočkiju, lastniku gostilne »Miramare« v Rakovcu. Zločinci so se vtihotapili v noči med petkom in soboto v Potočkijevo klet in mu izpustili iz sodov 22 hektolitrov vina in 50 litrov žganja. Mast so razmetali po zidovih in jo obmetali s sladkornimi kockami, 30 kg salame so razsekali s sekirami na majhne koščke in jo razmetali po tleh. Malinovec so prelili v posode za kumare. Psa so odpeljali pod streho in ga obesili. Drugo jutro je Potočki stvar takoj

Javil policiji, ki je poklicala na pomoč še za- grebske detektive in policijskega psa. Bržkone so zločinci prišli s čolnom čez Korano.

Sokol, podružnica šolske družbe sv. Cirila in Metoda ter bralno društvo v Mokronogu priredijo skupno v nedeljo 1. septembra t. l. veliko veselico na prostem v trgu Mokronog. Natanč- nosti naznanimo pravočasno. Vsa okoliška dru- štva se o tem obveščajo s prošnjo, da to vpo- štejevali.

Drobiz iz Štajerske. V Šmartnem pri Slov. Gradcu priredi tamošnja šola dne 1. septembra ob polu 4. uri popoldne veselico v prid šolski kuhinji. Vrši se na vrtu g. Jož. Rotovnika p. d. Plesnika, gostilničarja v Led- nu. Na dnevnem redu je med drugim igra »Slepa ljubezen«. — Malanodelja pri Ljutomeru. Naše »Kmetijsko bralno dru- šтво« priredi v nedeljo 25. avgusta ob 3. uri popoldne na vrtu g. Senčarja ljudsko veselico s petjem, godbo in dvema gledališkimi igrami. — Hime n. V nedeljo 18. avgusta se je poro- čil v Trnovski cerkvi v Ljubljani g. Fortunat Jelovšek, šolski vodja v Virštangu, z gđno. učiteljico Marijo Hiti. — V Solčavi je bil v nedeljo 18. t. m. političen shod, na katerem so zborovalci izrekli zahtevo, naj vlada kmalu vzame v roke izpeljavo ceste iz Logarske do- line na Koroško. — Iz Ljutomera. Zveza gasilnih društev v Ljutomerskem okraju je sla- vil v nedeljo 18. t. m. dvajsetletnico muro- poljskega gasilstva in je izvolila načelnika lju- tomerske posojilnice, g. Ludvika Babnika, za častnega člana. — V Staveincih blizu Gornje Radgone je umrl vzorni kmet, prej mno- goletni župan, g. Anton Čirič. — Iz Luč. Od dne 26. do 30. avgusta se vrši na solčavskih in lučkih planinah (Bela, Deska, Konj, Baba, De- dec, Korošica, Ojstrica, Veliki vrh, Dleskovec, Polšek) lov na divje koze; turisti se na to opozarjajo, da se ne zgodi kaka nesreča. — Na Bregu pri Celju je umrl zasebnik Lupa Lebač, star 95 let. — Premena ime- na. Notranje ministerstvo je dovolilo, da se ob- čina Presično imenuje odslej Presečno. — Nečloveška mati. Dne 8. t. m. so našli v nekem grmu blizu Teharjev pri Celju dva popolnoma onemogla otroka, ki sta imela na sebi že popolnoma raztrgano obleko. Bili sta sedemletna Karolina in osemletna Ana, hčerki posesnice Jožefe Volšek iz Vrh pri Teharju. Otroka sta pripovedovala, da sa vsled grdega materinega ravnanja pobegnili od hiše. Mati ju je zaradi malenkosti včas tako pretepala, da jima je tekla kri iz ust in nosa. Dostikrat sta bili tepeni tudi s poleni. Tudi nista dobili nič za jesti. Bili sta že od 3. t. m. od doma. Rekl sta, da raji umrjeta, nego da bi se morali vrniti kdaj domov. Nečloveška mati je nazna- njena sodnji. — Nesreče. V Pamečah pri Slov. Gradcu je kmečki sin Pavel Cesar šel 15. t. m. spat na kozolec. Pozneje si je hotel iti po zgavnju, pa je v zaspanosti padel z lestve na kolo mlatilnice in na rezilo neke kose. Težko ranjenega so prepeljali v slovenjegraško bolnišnico. — Tudi v Modriču pri Laškem trgu je padel 16. t. m. dinar Jakob Ben v kozolec z lestve v globočino. Zjutraj so ga našli mrt- vega. — Pri Dobrni blizu Celja je v noči 14. t. m. nastal ob 1. uri ponoči hud vihar. Vsula se je toča, ki je v petih minutah uni- čila polja, vinograde in sadovnjake. — Vo- džanci pri Središču. Tu so se vršile zopet občinske volitve. Naprednjaki so dobili 2. raz- red, v 1. so propadli za en glas, v 3. pa za 4 glasove. Klerikalci so grdo sleparili, zato bodo naprednjaki zopet vložili priziv.

Lov na leve v Londonu. Angleški krotilec zverin Bostock namerava pripraviti senzacijo prenasenežen Londončanom novo vrsto zabave. On bo spustil na londonskem igrišču »Stadium« kakih deset levov, ki jih bo lovilo do 100 izur- jenih Nimrodov. Bostock zahteva od lovcev, da bodo smeli loviti zverine le z lassom in le v smrtni nevarnosti rabiti orožje, tako, da bodo žive vjeli. Vsaka vstopnica za to predstavo bo stala 2100 mark. Gledalci bodo gledali lov iz železnih gajb.

Veselih ljudi ni mogel gledati zidar Gustav Herman iz Berolina. Kjerkoli je videl vesele ob- raze, je potegnil nož in začel z njim izganjati veselje iz človeške družbe. Hermana, ki je brž- kone degeneriran in slaboumen je policija spravi- la na varno, kjer bo manj veselja in več ža- losti.

Milijonarji so ga pregnali. Bančni ravnatelj Špindel je pobegnil iz Kalusza v Galiciji zapu- stivši 1.200.000 kron dolgov. Vzel 400.000 K gotovine iz banke in odpotoval ne ve se kam in za kako dolgo.

Samomor socialno demokratičnega vodite- lja. Iz Rima poročajo, da je skočil 19. t. m. iz dosedaj neznanega vzroka socialnodemokra- tični voditelj Bazzi v Po in utonil.

Stupene gobe povzročile smrt. V Dober- gastu na Pruskem se je zastrupila neka obitelj z gobami, ki jih je sama nabrala v gozdu. Oče in trije otroci so takoj umrli, a žena in en otrok sta v smrtni nevarnosti.

Brezsrčni oče. V občini Szemeria na Ogr- skem so prijeli nekega kmeta, ki je imel deset let zaprt svojo hčer. Nesrečno dekle je popol- noma pozabila človeški govor in je postala bož- jastna. Po telesu je imela vse polno ran od udarcev.

Pri igranju smrtno ponesrečil. Osemletne- ga sina pisatelja Aleksandra v Bernsu so našli obešenega v heidelberškem cerkvenem zvo- niku. Očividno je ponesrečil pri nedolžnem igranju.

Zaigral premoženje in življenje. V Eng- hlenu na Francoskem je skočil pod vlak Nemec Seiffert, ker je v tamošnji igralnici izgubil vse svoje premoženje.

Poskušeni umor in samomor vojaka. Iz Varšave poročajo: V predmestju Powazki je napadel neki vojak, ki je bil obsojen v vojaški zapor, bataljonskega šefa kneza Dumanowa in njegovo ženo v njunem stanovanju in oba težko ranil. Zločinca je straža ustrelila.

Žepni tatovi na božji poti. Na bavarski božji poti Maria-Eich se je zbralo pretekli dni

okrog 15.000 romarjev. Med njimi je bilo kakor že navada več žepnih tatov. Dolgoprsteži so naenkrat vzdignili v množici s silnim hrupom: »Konji so se splašili« veliko paniko. Ljudstvo se je preplašeno razbežalo na vse strani. V tej zmešnjavi so izgnili tatovi svoje dolge prste po urah, verižicah, denarnicah itd., kar jim je že prišlo pod roke. Več oseb je bilo med beža- njem podrtih na tla in poptepanih.

Pohotnež izvršil umor in samomor. V Pa- rizu so našli na stanovanju nekega mehanika mlado ženo umorjeno na njegovi postelji. Me- hanik se je pred preganjalci skril v kleti. Ko je zapazil pred kletjo policijo je oddal proti nji več strelav, a nato se je v kleti obesil. Morilec je izvalil ženo seboj na stanovanje, kjer jo je posilil in umoril.

Ljubljana.

Prof. Fran Gerbič, ravnatelj Glasbene Ma- tice v Ljubljani, je napisal in izdal brošuro »Metodika pevskega pouka«, ki obsega 51 strani ter ima tudi več ilustracij. Ravnatelj Gerbič, bivši ljudskošolski učitelj, je tekom svojega življenja pridobil največjo prakso v metodi pevskega pouka, saj je poučeval petje na ljudskih solah, kasneje je sam absolvirat konservatorij, ter bil mnogo let odličen oper- ni tenorist, neko dobo tudi pevovodja društev, opernih zborov in solistov, kapelnik slovenske opere in operete, organist ter profesor na šoli Glasbene Matice v Ljubljani. Njegova »Meto- dika« temelji torej na lastnih praktičnih iz- kušnjah in mnogoletnih teoretskih študijah.

Gerbičeva brošura bo zato gotovo dobrodošla našim društvom, zborom, solam in pevcem. Zasluznemu našemu skladatelju Gerbiču pa čestitamo! Vzorno marljiv mož je to in hvale- žni mu morajo biti Slovenci.

— Skandalozne razmere med delavci pri regulaciji Ljubljance. Prejeli smo iz vrst delav- cev sledeči dopis: Prosimo vas priobčite teh par vrst o škandalih židovskega podjetja pri re- gulaciji Ljubljance, kjer so delavci od raznih ljudij okrađeni in šikanirani, da to presega že vse meje človekoljubja in izobrazbe. Kaj se vse vidi pri nemško židovski tvrdki na delav- cih in kaj se pri drugih boljših osebah ne vidi?

Dne 15. t. m. se je neki delavec, ki je znan pod imenom »črni« (moro) vozil za kratek čas na polgnilen čolnu po Ljubljani in slavno pod- jetje mu je to vožnjo zaračunalo 3 krome, ka- tere mu je odtrgalo od plače, ne da bi prej bilo povedalo, da se čolni ne smejo rabiti ob prostih dneh za zabavno vožnjo. Za tako malo zabavo je torej utrčalo podjetje 3 krome delavcu od slabe plače in delavec mora zanje cel dan delati. Podjetje je v nedolžni vožnji videlo poškodov- vanje čolna in da bi ta škoda ne prinesla bank- rot — kaznuje delavca s 3. kronami, ako pa kak takozvani stavbni podjetnik n. pr. g. K. pod pretežno, da ima opravka na bregu davno do- gotovljenega Gruberjevega kanala, dela izlete za svojo zabavo na vse strani in se baha, da dobi 15 kron plače in da niti delati noče, ako se mu plača ne zviša — tega podjetništvo ne vidi.

Sploh ima ravno ta gospod navado, da zmerja delavce z voli, osli, tepci in še hušje. Ako mu ni kaj po volji postane naravnost surov in prei s kamenjem. Ko bi rajše sam bolj vestno izpol- njeval svoje dolžnosti, namesto da šikanira de- lavce. Delavci, ki jedo v njegovi kuhinji plaču- jejo krompir po 12 vin. Pravijo da dela v kuh- nji lepe dobčke. Zelo rad denuncira delavce tudi magaciner. Tako toži delavce, da krajejo drva, ako kdo vzame kak trhlen kos lesa, men- da zato, da prikrije s tem svoje špekulacije. De- lavci mu morajo opoldne mesto počitka nositi premog, da imajo mir pred njim. Dobro bi bilo, ko bi rajše ta gospod pazil, da se ne izve, kako je n. pr. dne 16. jul. v soboto v gostilni pri Ra- deckem z voznikom barantal za onih 35 K, ko je hotel napraviti dobček s tem, da je zapisal več voz, nego jih je voznik imel. — Proti izbolj- šanju plač se najbolj postavlja dnevni kontrolor, ki je prišel v Ljubljano sam v slabih razmerah

in sedaj brutalno nastopa proti delavcem. Mno- go delavcev je že zaradi tega zapustilo delo in odšlo drugam. Pa se sliši, da so nekateri še na- prej ostali kot delavci, seveda samo na papirju. Delavci niti ne vedo, kako so plačani, ker se jim odtrguje za vse mogoče stvari. Nobeden ne ve, koliko plača za bolniško blagajno. To je včasih odvisno od dobre ali slabe volje gospodov akor- dantov. To se je videlo dne 10. avgusta na Se- lu pri Mišku, kjer je gospod Kočarek posamez- nim delavcem odtrgal po 1.60 K za 14 dni. Ker so dobili čez teden delavci zopet plačo in se jim je zopet odtrgalo — so plačali dvakrat za bol- niško blagajno. Delavski red ni nikjer javno iz- obešen. Tega nemška firma v slovenski Ljub- ljani menda ne potrebuje. — Delavci morajo se- daj hoditi tri četrte ure daleč okoli na delo, ker ni nobenega prehoda čez reko, čez železniški most pa je prepovedano hoditi. Treba bi bilo kakakega začasnega mostu, posebno, če so gos- podje tako točni, da odpovedo delavcu službo, ako zamudi le za pol minute delo. Delavci, ki stanujejo v Mostah bi bili lahko v par minutah na delu, namesto da morajo hoditi tako daleč okoli. Plače delavcev so take, da žive ob suhem kruhu in si komaj privoščijo pošteno prenoči- šče. Vsega tega pa gospodje ne vidijo in skrb- le de zase.

Kakor čujemo, se vrši letošnja skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda dne 22. septembra v Trstu. Primerno bi bilo, da se takoj sedaj že prične skrbeti za poseben vlak iz Ljubljane v Trst, ki naj bode prikladen za štajerske in kranjske udeležence. Poslednje posebno z Do- lenjske. Letos bode gotovo obisk skupščine v Trstu ogromen, ker Ciril Metodova Družba otvori tam novo šolo.

Predpriprave za cvetlični dan po celem Slovenskem so v najboljšem teku. Tudi se razpošljejo okrožnice Ciril-Methodovim podru- žnicam in sokolskim društvom. Pozivljajo se po- sebno napredni akademiki, da se udeležujejo povsod pripravljanih del. — **Ciril- Met. podružnica in Sokol na Viču priredita cvetlični dan 1. septembra.** Priporoča se, da se vrše cvetlični dnevi po deželi takoj začetkom sept. Najbolj pripravna dneva za to sta 1. in 8. sept. Kot zaključek podeželnih cvetličnih prireditev bo pa **cvetlični dan dne 15. septembra v Ljub- ljani.** — Vsa pojasnila daje izvrševalni odbor v Ljubljani, Narodni dom.

O dr. Hudniku se nam poroča, ko so dr. Hudniku v bolnišnici, kjer je bil že dalje časa vsled slabega zdravja, naznanili, da je prost, je hotel takoj oditi ven, vkljub temu, da je bilo zvečer. Sporočilo o svobodi je dr. Hudnika zelo vznemirilo. Celo noč je ležal v vročici. Med tem je vodstvo sporočilo veselo vest gospej, ki je takoj odšla v Maribor. V njenem spremstvu se je dr. Hudnik pripeljal v Postojno. Na postaji so ga čakali otroci polni veselja, pa dr. Hudnik je tako oslabil in se je tako izpremenil, da so se mu komaj upali približati. Naravno je, da je vla- dalo zanj v Postojni veliko zanimanje. Zdravje dr. Hudnika je slabo. Na zimo se pojde zdraviti v Dalmacijo. Težki dogodki so ubili v njem silo in voljo. Do vsega je popolnoma ravnodušen in miren. Upati je, da bosta mir in svoboda vsaj deloma zopet popravila njegovo trhljo zdravje.

Mladina v Ljubljani in okolici, vzdrami se! Po vseh krajih slovenske dežele se probuja mladina, se navdušuje in organizira, da tako skupno dela za ubogi tlačeni slovenski narod. Tudi mladina v Ljubljani ne sme zaostati za drugimi. Mladinsko izobraževalno društvo »Bratstvo« priredi v »Narodnem domu« v Lju- bljani v nedeljo, dne 25. avgusta velik mladinski shod. Začetek ob 10. dopoldne. Pridite vsi in agitirajte za obilno udeležbo.

Kdo se ne spominja z veseljem kako lepo se je razvila »Narodna delavska organizacija« v Ljubljani! Škoda, velika narodna škoda, da je vladna roka tako lepo procvetajočo organiza- cijo razpustila. V Trstu pa se je »N. D. O.« raz- vijala ter slavi letos petletnico obstanka. Z nav- dušenjem mora navdajati slehernega Slovenca.

ko čita poročilo o tako krasno se razvijajoči »N. D. O.« v Trstu. Slovenci na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, pohitite dne 1. sep- tembra t. l. v Trst k slavnosti petletnice »N. D. O.«, brat k bratu, trpin k trpinu, da se ob vzgle- dni tržaški organizaciji navdušujemo za enako narodno delo tudi po ostalih delih Slovenije. Kdor čuti s slovenskim delavcem, kdor ceni nje- govo narodno zavednost, ta bo pohitel dne 1. septembra v Trst.

Slavno občinstvo se opozarja na novo opremljeno kavarno »Prešeren«. Več v oglasu.

Blazen vojak.

Blazen vojak zabodel postajenačelnika v Borovnici.

Iz Borovnice se nam poroča 21. t. m.: Vče- raj na večer je prišel na kolo dvor vojak domo- brancev iz Pulja, ki se je obnašal jako sumljivo. Zahteval je za 1 K vozni listek v Pulj, dasi je v tem času vozil samo brzovlak proti Trstu, ki se pa ne vstavi v Borovni. Potem je hotel brzovlak tudi za 1 K v Pulj. Ker je bil pa promet velik, niso sprejeli njegovega telegrama in mu je g. načelnik postaje rekel, da na postaji v tem času ne sprejemajo telegramov, pač pa na pošti. Vo- jak pa je bil postajal vedno bolj silen in g. načel- nik je celo prosil nekega navzočega višjega vo- jaka, naj spravijo tega sitnega človeka s kolo- dvora. Pa ni nič pomagalo. Vojak je hodil z go- lim bajonetom po postaji in ko je g. načelnik gledal skozi postajo vozeči brzovlak, ga je ta vojak dvakrat zabodel v nogo od zadaj. Ko se g. načelnik obrne, ga je zabodel še spredaj nad koleno. Med tem prizorom je bilo več vojakov na kolo dvoru in med njimi tudi nekaj častnikov. Vsi so se bali znorelega vojaka in še le čez ne- kaj časa je prišel častnik in s potegnjenjo sab- ljo velel vojaku, naj spravi bajonet. Nato so pri- skočili še drugi, zvezali reveža ter ga odpeljali v začasno marode-sobo in potem ob 11. ponoči v Ljubljano.

Rane niso ravno nevarne, a strah, ki ga je prestal sam in pa posebno še njegova gos- pa, ki je z okna gledala kako blazen človek napada njenega moža z bajonetom, ta strah je bil grozen. Prav srčno želimo, da bi vsa zadeva prešla brez zlih posledic za načelnika. Blazni vojak je v Pulju davčni praktikant in že par dni preje ni bil normalen.

Na „Kraljevem“ v hrva- ški metropoli.

Zagreb, dne 20. avgusta 1912.

Danes se je pričel tukaj eden največjih sejmov, a obenem za hrvaški narod največje narodno slavlje: »Kraljevo«, zvano tudi »Ve- liko Kraljevo«.

To Kraljevo ima svoj znamenit zgodovin- ski vir, o čemer pa ni moj namen razpravljati. Tudi je skoro nemogoče. Človek, ki je na to hrvaško narodno slavlje priromal večinoma peš iz dolenske metropole, bi moral z zbra- nimi mislimi prenesti orjaški šum življenja in vrvenja, ki ga povzroča še predpraznik tega »Kraljeva«. Dasi sem došel že na predvečer slavlja v Zagreb, so bili hoteli že vsi zase- deni in moral sem biti vesel, da sem v restav- raciji »pri lovskega rogu« v Ilici dobil zadu- hlo sobico na dvorišču, na katerim je tik pred sobo razpostavljena poletna restavracija. In tu gre dirindaj izvemši par zgodnjo jutranjih ur venomer skozi celi dan in noč. Pa kakor sem videl, ni nič bolje drugod, ponekod še slabše. Na odpočitek se pač ne pride na Kra- ljevo v Zagreb.

Iz navedenega razloga je umljivo da se pri opisu Kraljeva omejim le na splošne utise. Kraljevo se prične s predpripravami ta- koj za uraznoveni rojstnega dne Njega Veli-

Nekaj nenavadnega se pripravlja. Moje ječe mi tako govore... Po polnoči se vrnejo, da vam naznanijo smrtno obsodbo. Morišče na grevskem trgu je že postavljeno. Pariz nemir- no pričakuje jutrišnje predstave...

— Jutrišnje predstave? ga je prekinil Passavant.

— No, da, ljudje radi gledajo krvnika pri opravi... — Kako me usmrte? je vprašal Passavant in prijel ponudeni rapir.

— Ne vem, pa kaj posebnega se za vas bržčas ne izmislijo. Razčetrverjenje, grmada mučenj? Po polnoči zveste za gotovo... — Izborna klina! je zamrmral plemič in pristopil k bakliji. Sklep je bil porojen v njem. Ni še vedel kaj stori. Ali bil je prost in v rokah je držal morilno orožje.

— Moja edina radost! — Prekrižala sta rapirje.

— Branite se! je dejal mrko Passavant in kri mu je udarila v glavo. Neznani notranji glas mu je zašepetal:

— En sunek — naravnost skozi srce. Sam te ga je naučil. Pade... Vzameš mu ključce... pobegneš...

— Pazite se! je kriknil ječar, videč, da je tnik bje brez misli.

Plemič se je zbral. Klina je začela plesati v besnih vrtincih. Ječar se je umikal... bil je potisnjen k steni... Passavanta je prešinila smrtna zona... Upri je pogled v ječarjevo srce... rapir je blisknil, da je zašvistelo po zraku... strela je zletela proti prsom...

— Pa rapirja? — Na hodniku sem ju pustil. — Mogla bi se malo poskušiti. Strašno je tukaj čepeti.

Ječar je odhitel iz ječe. Stekel je po stop- njican navzgor in je zapahnil vrata, da bi ju nihče ne mogel presenetiti. Na to se je vrnil.

— Torej se radi borite z menoj, je dejal plemič, misli pa so begale vsepovsodi.

— Zelo rad. Ko sem bil tistih dvanajst let vaš učitelj, sem bil neizrečeno vesel vašega napredka. Tako ponosen sem na to, da sem vzgojil takega učenca! Saj sem vas jaz naučil ubiti nasprotnika z enim samim sunkom, na- ravnost skozi srce!

— Vedno sem vam bil zato hvaležen.

— Slišal sem, da vam je to mojsterstvo pomagalo spraviti s sveta Guinea in Courte- hensea. Ocquetonville je to pripovedoval in vsi so se vam čudili. Ali je res, plemič?

— Res je, je dejal tiko Hardy, vi ste me naučili tisti sunek.

— Vidite, dobro vam je že služil in če bi se ne nahajali v tako presnetih škripcih, bi dejal, dobro vam bode še služil...

— Ker se že tako radi borite z menoj, pa takoj začniva. Ali preje mi odstranite to sra- motno železje. Poznate me, da sem zelo miren jeznik.

Ječar se je nasmeljal.

— Tudi če bi poskušali utiti, bi ne prišli daleč. Prestopite prag in po vas je zopet!

Stopil je k plemiču in mu začel odklepiti zapestnice.

Hila Saint-Pol.

157

čanstva Kralja. Prvi, ki posetijo Kraljevo, so vnani tujci, ki si iz zasebnih nagibov pridejo ogledat na slavu na poseben način se izrazu-joče življenje hrvaškega naroda. Pridejo pa tudi vnani trgovci, da si pravočasno oskrbe kar je njihovim interesom potrebno. Začetek Kraljeva je 20. avgust; nadaljuje in konča se potem skozi celih 8 dni. Zadnja leta se je ta rok zdatno skrajšal; to pa radi znanih žalost- nih političnih razmer v hrvaški metropoli. Preje se je s Kraljevem obnem pričelo tudi z važnimi političnimi dogodki hrvaškega jav- nega življenja. In tedaj je bilo Kraljevo zares veličastno-kraljevo. To kakor rečeno, se je v zadni dobi jenjalo. Danes reprezentuje Kral- lievo edino le še trgovski in zasebni narodni značaj hrvaškega ljudstva. Zato je višek Kral- jeva osredotočen le na prva dva dni, 20. in 21. avgusta, pravzaprav le na 21. avgust. Predvečer to je na večer in v noči 19. avgusta je Kraljevo rezervirano za zagrebsko elito. Od kolih na velikem »Sejmištu« (sejmišče) do velikih kavarn in restavracij na Jelačićevem trgu ter Illici vlada tu razkošno nočno življenje, da nas Kranjcev kdo, ki ni vajen razkošju juž- nega življenja, kar občudajoč strmi in misli, da so jeremijade v draginji pravilice iz tisoč in ene noči. To je konstatiral tudi eden tukaj- šnjih listov, opisujoč predvečer Kraljeva. Do- kler so me hotele nositi utrujene noge sem ob- čudoval to zagrebsko ponočno življenje, ki je še ob 1. jutranji uri živahnije, nego pri nas v Ljubljani zgodaj na večer. Tu iščeš zaman sledov o tisti madžarski strahovladi, ki baš sedaj polni predale vsega evropskega časo- pisja. Na Cuvajev absolutizem spominjajo ta večer in to noč k večjem postave od nog do glave oboroženih pandurjev kojih navzočnost že zunaj na južnem kolodvoru napravlja na tujca neprijeten utis, ki ga takoj opozori biti pozoren ter bi vsak trenotek si v svesti na kraj smodnišnice, na katero je stopila njegova noga. V listih, tudi v naših, se mnogo čita, ka- ko strahoma se vedejo družbe v javnih lo- kalih, češ, da morajo biti v večnem strahu pred Cuvajevimi špijoni. Ker se o meni vendar ne more trditi, da me je Cuvaj komaj sem sto- pil v Zagreb, »podkupil«, mi smete verjeti, da jaz o kakem takim strahu celo noč predslavlja nisem mogel nikjer ničesa opaziti. In vendar bi moral to opaziti, vsaj sem bil kot tujec in potnik zagorelega obraza brez pokrivala in z mojo za kranjske gade podkovano palico ka- mor sem se prikazal, predmet splošne pozor- nosti, kar mi ni bilo posebno ljubo. Nočno življenje v lokalih in na ulici je sinoči več časa vrvilo brezskrbno naprej, kot bi Zagrebčani živeli pravcato rajsko politično življenje in bi bili gmočno podkovani kot sami Kresuri. Ni- kjer nisem mogel opaziti, da bi se kdo teh ra- jajočih spominjal, da se ne daleč od njih nahaja tužna sobica, kjer pričakuje na pol blazen mladenič smrt na vešalih. Vse drugače so se pri nas v Ljubljani poznali še dolgo časa po m-rji na Pogačarjevem trgu utisi te strašne noči. Hrvatje so pač — Hrvatje. Slama se hitro vname, hitro gori, a tudi hitro ugasne.

Kakor včeraj, je tudi danes ob začetku ve- likega slavlja naravnost krasen dan. Le proti jugu kažejo čudno pisani oblaki, da imajo nekje pričakovati velikih viharjev.

Danes se pravzaprav pričinja dan ro- manja hrvaškega naroda v svojo divno metro- polo. Od vseh strani prostrane kraljevine do- haja narod v svoji krasni narodni noši. Tujec si lahko prilani potovanje po kraljevini, če nima drugega namena, kakor študirati prist- nost narodove noše. Tu ima na razmerno ma- lem prostoru zbrane vse slike v pristnem originalu. Pa tudi iz drugih krajev vidiš zbrane zastopnike in predstavitelje narodnih noš. Ta- ko n. pr. sem videl ob moji poti čez Krško trgovce z lesom iz Savinjske ali ne vem iz katere štajerske doline na svojih okinčanih splavljah na bistri Savi hiteti doli v Zagreb na

Kraljevo. Na splavilih so bile brhke Stajerke v svoji slikoviti narodni noši in ob zvokih har- monike se je višil ples na splavu brzečim po šumečih valovih naše Save.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

• PREDLOG GROFA BERCHTOLDA.

Petrograd, 21. avgusta. Francija bo odgo- vorila na Berchtoldov predlog takoj po prihodu ministrskega predsednika Poincareja v Pariz. Ruski odgovor bo podoben angleškemu. S tem bi se akcija zamogla takoj pričeti.

Sofija, 21. avgusta. Bolgarska vlada je vzela Berchtoldov predlog z zadovoljstvom na znanje.

POINCARÉ V PARIZU.

Pariz, 21. avgusta. Francoski ministrski predsednik Poincaré je danes došel semkaj s svojega diplomatskega potovanja v Petrograd in Moskvo.

FRANCOSKO - ŠPANSKI SPORAZUM.

Pariz, 21. avgusta. Poročila listov, da je med Francijo in Španijo glede Maroka vsaj v glavnih točkah prišlo do sporazuma, so bila prerana. Pogajanja med obema vladama se bo- do še precej časa vršila.

• VOJNO RAZPOLOŽENJE V BOLGARIJI.

Carigrad, 21. avgusta. Semkaj došla poro- čila zatrjujejo, da bolgarski narod na vsak na- čin zahteva od kralja, da napove radi dogodkov v Kočanih Turčiji vojsko. Celu v kabinetu sa- mem vlada precejšnje vojno razpoloženje. Pri ministrskem svetu, katerega se je udeležil tudi kralj sam, se je celo vojni minister odločno iz- razil za vojno, ker smatra sedaj čas za zelo ugoden. Kralj Ferdinand pa je odločno proti vojni, ker hoče za enkrat še počakati, kako se bodo dogodki na Balkanu razvili in se boji, da bi Bolgarska vsled svojega eventualnega ne- premišljenega koraka ne zgubila simpatij med velesilami.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Urarski učenec se sprejme takoj pri Fr. P. Zajcu v Ljubljani, Stari trg 7. 563-3

Proda se ceno dekoracijski divan, jako pri- praven tudi za spati, 4 usnjati stoli, jedilna miza ter plišast prt in tepih. Ravnotam se proda raz- lične knjige za pisarno in zabavo. Naslov pove »Prva anončna pisarna«.

Blagajničarka za modno trgovino, ne iz- pod 25 let stara, ki je že tako službo opravljala, se išče. Nastop takoj. Ponudbe na poštni pre- dal 38, Ljubljana. 567-3

Celo noč odprto

Kavarna Leon

Stari trg št. 30.

Celo noč odprto

„Kavarna Prešeren“

Na novo prenovljena, izvrstna postrežba tu- in inozemski časopisi, dobra pijača, znano najboljši sladoled, novi biljardi, vrt.

Za obilen obisk se vljudno priporoča

Karol Polajnar, kavarnar.

Širite, kupujte in naro- čajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

Mlad človek,

priden, se sprejme takoj kot sluga s stanovanjem, hrano in plačilom po dogovoru.

Predstaviti se je v gramofon-ateljeju A. RASBERGER, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Išče se več

prepisovalcev

slovenskega besedila, ki bi vzeli veliko množino dela na dom. Lastnoročno pisane ponudbe pod „Grosser Verdienst“ hauptpostlagernd, Villach.

Stenografa-strojepisca

sprejem s 1. septembrom 1912. Plača po do- govoru; ponudbe do 25. avgusta.

Dr. Janko Žirovnik, advokat, Ljubljana.

Stenografinjo

zmožno strojepisja, ki je že bila v daljši pra- ksi, sprejme takoj notar

Jakob Kogej v Postojni.

T. MENCINGER, Ljubljana

Resljeva cesta 3 - Sv. Petra cesta 37 in 42 - Martinova cesta 18.

Špeceriska in delikatesna trgovina, žgalnica za kavo z električnim obratom in vročim zrakom. Specialiteta! Zgana kava. Speci. liteta!

Posebna mešanica . . . kg K 4-80
Ljubljanska mešanica . . . „ „ 4-40

Kavarnarska mešanica . . . kg K 4-
Tržaška mešanica . . . „ „ 3-60

Na vogalu Resljeve ceste vinarna. Odprta ob delavnikih do 9. zvečer, ob praznikih dopolne. Vsak dan sveže: kuhana praška, graška, sirova šentdanijska gnjat in dunajske klobasice.

Velika prodaja poletnih oblek

za gospode in dečke, ter razne damske konfekcije za polovično ceno. Nadalje priporočam ravno kar dospelo jesensko damsko konfekcijo kakor tudi obleke in površnike za gospode in dečke po čudovito nizkih cenah. Ogromna zaloga klobukov od K 1.50 naprej.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

„Dan“ je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.
„Dan“ je najbolj informirani slovenski dnevnik.
„Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.
„Dan“ je najodločnejši neodvisni ju- tranji list.
„Dan“ je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinajev, s pošto mesečno le K 1-70.
„Dan“ je razširjen v najširših ljud- skih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učitelstvu, vsem učitel- skim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjiž- nicam

po vsebini in opremljenosti krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vin., s poštnino 26 vinarjev več

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— Tukaj se ne moreva poskušati je dejal. Na hodnik pojdeva, dolg je in s kamnom tla- kovani.

Passavant je mislil:
— Ali mora res biti? Ubogi vrag... Ali bom imel toliko poguma? En sunek skozi srce, sam me ga je naučil. Pa moram, za njo, za Ro- selys!

Za hip je bil prost. Silno razkošje je ob- čutil, ko je pretegnil premrte ude.

Stopila sta na hodnik. Prijela sta papirje s solidnimi, malo upogljivimi klinami.

— Začniva! je dejal plemič in čuden smeli- lja mu je zaigral v kotih ustnic.

Jekla so žalostno zapela.

Nenadoma pa se je začel silen trušč zgo- raj. Prestrašena sta obstala. Razbijanje na vra- ta je postalo močnejše.

— Nazaj! je kričnil ječar. Nekdo prihaja!

Oba sta planila v lečo. V hipu je priklenil ječar plemiča in stekel gor. Preteklo je par trenot- kov in vrata ječe so se zopet odprla.

Vstopili so štirje mošje z bakljami, ki so bleščeče razsvetile jamo. Za njimi osem straž- nikov, molče so se postavili na obe strani k zidu. Zunaj na hodniku jih je ostalo ravno to- liko. Dva služabnika sta prinesla črno mizico in štiri stolice.

Nato sta prišla Scas in Ocquetonville in z njima še trije.

Vsi so molčali.

Passavant jih je gledal z odkritosrčnim zaničevanjem. Ni se zanimal za nje. Pogovor z ječarjem mu je porodil v glavi druge misli, nego da bi ugibal, kaj naj pomeni nenadni obisk.

Kenčno je vstopil majhen popolnoma črno oblečen človeček, pozdravil, sedel, pripravil črnilo, peresa in par pergamentnih listov. Bil je pisar.

Takoj za njim se je prikazala trojica mož, črno oblečena in zakritih obrazov; posedli so se okoli mizice. Bili so sodniki.

Prečitali so obtožnico. Priče, ki so bile zaslišane že preje, so izpovedale, da so videli plemiča vsega okrvavljenega na begu, Scas in Ocquetonville sta ga videla s sekuro v ulici Barbette na licu usodne mesta, kamor sta pritekla iz kabareta, začuvši klice na pomoč. Bila da sta tam tudi Courtehense in Guines, ki sta morala plačati svoje svedoštvo že s smrtjo. Obtožnica je bila podprta z verjetnimi dokazi in bi plemič tudi pred javnim sodiščem ne mogel dokazati svoje nedolžnosti. Na vpra- šanja sodnikov ni odgovarjal. Cel proces je končal v pol ure. Prečitali so protokol in se odstranili, da sestavijo obsodbo.

Passavant je bil zopet sam v ječi. Vsak obisk je bil zanj enak snu. Kakor hitro je ugasnila luč, je začutil grozo svojega ujetni- štva. Noge so se udirale v moko blato, po glavi mu je drsela smrdljiva voda. Zdelo se mu je, da je že dolgo, dolgo let priklenjen in ob- sojen v temo.

Ječar se je vrnil šele pozno zvečer. Od- klenil ga je in šla sta na hodnik.

— Nisem mogel več zdržati, je dejal. Cel dan sem imel opravka. Ječe so prenapol- njene. Zadnji čas so mi privedli mnogo jetni- kov. Vsi preklinjajo kraljico... Vse plemstvo išče Saint-Pol bo skoro nastanjeno pri meni!